

Український державний університет залізничного транспорту

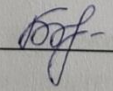
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

**Бухгалтерський облік і аналіз витрат основної діяльності з формуванням напрямів їх оптимізації для прийняття управлінських рішень
(на прикладі структурного підрозділу залізниці)**

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи магістра

МРЕ. 300.02.02 ПЗ

Розробила студентка групи 215-ОАО-324
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
(роботу виконано самостійно, відповідно
до принципів академічної доброчесності)

 Бойко С.В.

Керівник: професор, д-р екон. наук
 Кірдіна О.Г.

Рецензент: професор, докт. екон. наук
Обруч Г.В.

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінанси, облік і аудит

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувачка кафедри,
професор, д-р екон. наук

 О.Г.Кірдіна

«03» жовтня 2025 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Бойко Світлані Володимирівні

1 Тема «Бухгалтерський облік і аналіз витрат основної діяльності з формуванням напрямів їх оптимізації для прийняття управлінських рішень (на прикладі структурного підрозділу залізниці)»

керівник Кірдіна Олена Григорівна, д-р екон. наук, професор затверджені розпорядженням по економічному факультету від «27» лютого 2025 року №62/25.

2 Строк подання студентом закінченої роботи «10» січня 2026 року.

3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми кваліфікаційної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми дипломної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну, економічну інформацію про об'єкт дослідження, аналіз витрат з метою їх оптимізації в сучасних умовах.

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретичні основи щодо поняття витрат, згідно економічним теоріям, провести фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства для чого охарактеризувати та дослідити основні показники діяльності. Бухгалтерський облік витрат на обраному підприємстві. Аналіз витрат, обґрунтування шляхів їх оптимізації та напрями прийняття управлінських рішень.

5 Перелік графічного матеріалу: Визначення витрат за різними джерелами, аналіз активу та пасиву балансу підприємства аналіз ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, аналіз фінансових результатів, рентабельності, аналіз витрат підрозділу, аналіз структури витрат за елементами.

6 Дата видачі завдання «03» жовтня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Терміни виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	03.10.2025	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	01.10.2025 – 10.10.2025	
Консультація з керівником щодо організації роботи	12.10.2025	
Огляд джерел інформації	13.10.2025 – 20.10.2025	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	21.10.2025 – 11.11.2025	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	12.11.2025 – 30.11.2025	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	1.12.2025 – 30.12.2025	
Передзахист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	10.01.26	

Студент Бойко С.В. Бойко С.В.

Керівник Кірдіна О.Г. Кірдіна О.Г.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра включає в себе 16 слайдів презентації, 88 аркушів пояснювальної записки формату А4, що містить 6 рисунків, 25 таблиць, 46 літературних джерел.

Актуальність теми. Раціональне управління витратами на залізничному транспорті є ключовим для зниження собівартості перевезень, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення фінансової стабільності галузі. Це особливо актуально в умовах цифровізації та автоматизації обліку, що дозволяє точніше прогнозувати витрати та оптимізувати управлінські рішення, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності та фінансової стійкості залізничного транспорту на ринку.

Метою виконання роботи є дослідження обліку та аналізу витрат в структурному підрозділі залізничного транспорту з метою розробки напрямків і пропозицій щодо оптимізації витрат.

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналітичного оцінювання витрат структурного підрозділу залізничного транспорту, що включають реєстрацію, класифікацію, контроль та аналіз.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку й аналізу витрат основної діяльності структурного підрозділу залізничного транспорту з метою їх оптимізації та інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Методи дослідження – аналіз і синтез, індукція і дедукція, групування, економіко-статистичні методи, а також методи порівняння та узагальнення.

Інформаційною основою дослідження стали теоретичні висновки і узагальнення українських та зарубіжних вчених, що містяться у монографічній, спеціальній та періодичній літературі. Для написання роботи використовувались статутні документи, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства, первинні документи, облікові реєстри.

Ключові слова: ВИТРАТИ, ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ВИТРАТИ, ПРЯМІ ВИТРАТИ ВИРОБНИЧА СОБІВАРТІСТЬ, ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ, СТАТТЯ ВИТРАТ, СОБІВАРТІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ.

ABSTRACT

The master's qualification work includes 19 presentation slides, 88 sheets of explanatory notes in A4 format, containing 6 figures, 25 tables, 46 literary sources.

Relevance of the topic. Rational cost management in railway transport is key to reducing the cost of transportation, increasing the efficiency of resource use and ensuring the financial stability of the industry. This is especially relevant in the context of digitalization and automation of accounting, which allows for more accurate cost forecasting and optimization of management decisions. Cost optimization contributes to increasing the competitiveness and financial stability of railway transport in the market.

The purpose of the work is to study the accounting and analysis of costs in the structural unit of railway transport in order to develop directions and proposals for optimizing costs.

The object of the study is the process of accounting and analytical assessment of the costs of the structural unit of railway transport, including registration, classification, control and analysis.

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and practical aspects of accounting and analysis of the costs of the main activity of the structural unit of railway transport with the aim of their optimization and information support for making management decisions.

Research methods - analysis and synthesis, induction and deduction, grouping, economic and statistical methods, as well as methods of comparison and generalization.

The information basis of the study was the theoretical conclusions and generalizations of Ukrainian and foreign scientists contained in monographic, special and periodical literature. The statutory documents, financial, tax, statistical reporting of the enterprise, primary documents, accounting registers were used to write the work.

Keywords: COSTS, OPERATING COSTS, DIRECT COSTS, PRODUCTION COSTS, COST ELEMENTS, COST ITEM, COST OF SALES.

Зміст

Вступ	8
1 Теоретичні основи інформації про витрати	12
1.1 Поняття, класифікація та оцінка витрат	12
1.2 Організаційно – економічна характеристика структурного підрозділу	17
Висновки до першого розділу	29
2 Облік витрат структурного підрозділу	33
2.1 Нормативно – законодавче забезпечення з обліку витрат	33
2.2 Поняття, класифікація та оцінка витрат згідно НП(С)БО	37
2.3 Бухгалтерський облік витрат основної діяльності структурного підрозділу	41
2.4 Складання звітності з витрат служби колії	56
Висновки до другого розділу	63
3 Аналіз витрат, обґрунтування шляхів їх оптимізації та напрями прийняття управлінських рішень	65
3.1 Аналіз витрат основної діяльності служби колії	65
3.2 Оцінка впливу витрат на фінансовий результат	70
3.3. Пропозиції щодо оптимізації витрат служби колії	72
3.4 Основні напрями прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат	75
Висновки до третього розділу	77
Висновки	79
Перелік використаних джерел	84

					МРЕ 300.02.02 ПЗ				
Ізм.	Лист	№ докум.	Підпис	Дата	Бухгалтерський облік і аналіз витрат основної діяльності з формуванням напрямів їх оптимізації для прийняття управлінських рішень (на прикладі структурного підрозділу залізниці)	Літ.	Лист	Листів	
Разробив		Бойко С.В.		09.01.16					
Перевірів		Кірдіна О.Г.		10.01.26			6	88	
Рецензія		Обруч Г.В.				УкрДУЗТ			
Н. Контр.		Тройнікова О.М.							
Затвердив		Кірдіна О.Г.							

У процесі такої господарської діяльності підприємство отримує певні фінансово-матеріальні вигоди і постійно його витрати покладає на підприємство. Однак ці витрати безпосередньо пов'язані з виробничою діяльністю підприємства та є витратами на виробничий процес, а не на адміністративну діяльність підприємства. Тому ці витрати не є витратами на адміністративну діяльність підприємства і не є витратами на адміністративну діяльність підприємства.

Робота зовнішнього транспорту забезпечує транспортування вантажів, які належать підприємству, з місця споживання до місця доставки, а також управління і зберігання технічного обладнання.

Управління зовнішнім транспортом підприємства здійснюється за допомогою спеціалізованих служб, які забезпечують максимальну ефективність роботи зовнішнього транспорту. Підприємство здійснює витрати на роботу зовнішнього транспорту, які включають витрати на управління і зберігання технічного обладнання, а також витрати на управління і зберігання технічного обладнання.

Частка зовнішнього бухгалтерського обліку витрат підприємства на зовнішній транспорт є незначною, оскільки зовнішній транспорт не є основним видом діяльності підприємства. Підприємство здійснює витрати на зовнішній транспорт, які включають витрати на управління і зберігання технічного обладнання, а також витрати на управління і зберігання технічного обладнання.

Однією з причин, чому витрати на зовнішній транспорт не є основними витратами підприємства, є те, що зовнішній транспорт не є основним видом діяльності підприємства. Підприємство здійснює витрати на зовнішній транспорт, які включають витрати на управління і зберігання технічного обладнання, а також витрати на управління і зберігання технічного обладнання.

Розподіл витрат на зовнішній транспорт між підприємством і зовнішнім транспортом здійснюється за допомогою спеціалізованих служб, які забезпечують максимальну ефективність роботи зовнішнього транспорту.

					ПЗ		Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			7

Перелік використаних джерел

- 1 Бірюков Є. І., Гарафонов О. І., Худолей В. І. Управління витратами аграрного підприємства в умовах цифрових трансформацій. *Economic synergy*. 2023. Вип. 2 (8). С. 48-61.
- 2 Бурачек І. В., Іщук В. А. Еволюція концепцій управління витратами підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/63.pdf.
- 3 Дикань В. Л., Обруч Г. В. Особливості формування та впровадження системи реінжинірингу бізнес-процесів на підприємствах в умовах їх цифрової трансформації. Управління економічними системами та процесами в умовах глобалізаційних трансформацій: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорової В.В. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2020. С. 248-257.
- 4 Каличева Н. Є., Масан В. В., Сафронов О. Е. Хмарні технології як інструмент забезпечення конкурентного розвитку підприємств залізничного транспорту. *Підприємництво та інновації*. 2021. Вип. 20. С. 51-55.
- 5 Карачарова К. А., Машошина Т. В., Яковенко С. В. Особливості застосування кореляційно-регресійного аналізу в дослідженні ефективності управління витратами промислового підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-04-04/2023-7-04-04>.
- 6 Латишева О. В., Касьянюк С. В., Голубова І. В., Хаджийський Є. А. Витрати підприємства: можливості управління та оптимізації на основі функціонального моделювання та перепроєктування бізнес-процесів. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2. С. 67-72.
- 7 Литовченко О. Ю. Управління витратами на підприємстві: теоретичний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 31. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/47.pdf.
- 8 Македон В. В., Байлова О. О. Планування і організація впровадження

цифрових технологій в діяльність промислових підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2023. Вип. 47. С. 16-26.

9 Марценюк Л. В. Розрахунок витрат та прибутку на утримання та обслуговування вузькоколіїної туристичної лінії. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 11. С. 41-49.

10 Михайленко О. В., Скоморохова С. Ю., Лесик Т. Г. Управління витратами і цінова політика підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. 2017. Вип. 27. Ч. 3. С. 116-120.

11 Мінєнкова О. В. Аналіз сучасних аналітичних методів управління діяльністю підприємства. Бізнес-Інформ. 2015. № 9. С. 415-420.

12 Нагорна І. В., Галкіна Ю. Ю. Шляхи оптимізації витрат підприємства на прикладі ПрАТ «Українська залізниця». Бізнес інформ. 2020. № 11. С. 282-287.

13 Топоркова О. А., Половинка Л. С. Витрати залізничного транспорту – управлінський аспект. Проблеми економіки транспорту. 2013. Вип. 6. С. 61-67.

14 How industrial companies can cut their indirect costs-fast. mckinsey.com : website. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/automotive-and-assembly/our-insights/how-industrial-companies-can-cut-their-indirect-costs-fast> (accessed 10.10.2023).

15 Податковий кодекс України [Текст]: офіційний текст: станом на 23.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - N 13-14, N 15-16, N 17, ст.112.

16 Статут залізниць України [електронний ресурс]: [постанова Кабінету Міністрів України від 6 07. 1998 р. № 457]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>

17 Бенько, М.М. Інформаційні системи і технології в обліку [Текст]: навчальний посібник для вузів / М.М. Бенько. – К.: КНТЕУ, 2006. – 362 с.

18 Білуха, М.Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит [Текст] / М.Т. Білуха. – К.: Українська академія оригінальних ідей, 2005. – 888 с.

19 Бондар І. Ю. Управління витратами виробництва та собівартістю

продукції [Текст]:навч.посіб./за ред. І. Ю. Бондар, В. І. Пахомов. - К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2007,-65с.

20 Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік. [Текст]:підруч./за ред. Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, К. М. Малюга, Л. В. Чижевська. - Ж.: ПП „Рута, 2002. - 480 с.

21 Голов С.Ф. Управлінський облік [Текст]:підруч./за ред. С. Ф. Голов.-К.: Либра, 2004.-704с.

22 Грещак М. Г. Управління витратами [Текст]:Навч. посіб./за ред. М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. - К.: КНЕУ, 2002.

23 Давидович І. Є. Управління витратами [Текст]:навч.посіб./за ред. І. Є. Давидович. - К.: Центр учбової літератури, 2008.

24 Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник [Текст]:підруч./за ред. А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2005. – 714 с.

25 Методичні рекомендації з ведення бухгалтерського обліку в структурних підрозділах вагонного господарства № 191 – ЦЗ[Текст]. – К.:Укрзалізниця, 2007. – 306с.

26 Методичні рекомендації з ведення бухгалтерського обліку на станціях, у пасажирських вагонних депо та вагоних дільницях: ЦП – 0165 затверджено наказом Укрзалізниці від 29.12.2006 №557 – Ц. [Текст]. – К.:Укрзалізниця, 2007. – 446с.

27 Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті [Текст]: затверджені наказом Мінтрансу від 05.02.2001 р. №65 .

28 Мочерний С. В. Економічна теорія [Текст]:посібник/за ред. С. В. Мочерний. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 656 с.Номенклатура витрат по основній діяльності підприємств залізничного транспорту України [Текст]: Державна адміністрація залізничного транспорту України. - Київ, - 2009.

29 Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект [Текст]:підруч./за ред. В. М. Панасюк. - Тернопіль Астон, 2005. – 348 с.

30 Пасічник В. І. Управління економікою експлуатаційної роботи залізниці України [Текст]: навч. посіб./ за ред. І. В. Пасічник. – К.: Основа, 2005. – 367 с.

31 План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій залізничного транспорту України [Текст]: Затверджений наказом Укрзалізниці від 19.01.2000 р. № 17 – Ц.

32 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», затверджене Наказом Мінфіну від 18.10.99 р. № 242.

33 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Мінфіну від 08.10.99 р. № 237.

34 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене Наказом Мінфіну від 29.11.99 р. № 290.

35 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Мінфіну від 31.12.99 р. № 318.

36 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 17 «Податок на прибуток», затверджене Наказом Мінфіну від 28.12.2000 р. № 353.

37 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджене Наказом Мінфіну від 28.04.2006 р. № 415.

38 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27. Окрема фінансова звітність від 30.06.2017 р.

39 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. Подання фінансової звітності від 30.06.2017 р.

40 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16. Основні засоби від 29.06.2017 р.

41 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» від 30.06.2017 р.

42 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 (МСБО 23). Витрати на позики від 30.06.2017 р.

43 Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 Нематеріальні активи від 30.06.2017 р.

44 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні

[Текст]:закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями

45 Про залізничний транспорт [Текст]:закон України від 04.07.1994 р. № 237/96 – ВР.

46 Про перелік робіт (послуг), що належать до основної діяльності залізничного транспорту та порядок розподілу доходних надходжень від основної діяльності залізничного транспорту [Текст]:постанова кабінету міністрів України від 16.02.1998 р. № 173.